

**Свети Амвросије
Миланског
О ТАЈНАМА**

У прошлих неколико наставака изнео сам катихизис св. Августина Ипонског, али у скраћеном облику. Сада вам пак приређујем једно такође ранохришћанско дело, али у интегралном облику зато што је реч о прилично кратком спису. Ово дело је написао св. Амвросије Милански (Медиолански) који је играо важну улогу у духовном обликовању св. Августина. Оригинални назив овог списа који говори о крштењу је *De mysteriis*, или у преводу О тајнама. Превод са латинског језика сачинио је Маријан Мандац, хрватски католички теолог. Превод је штампан у *Ambrozije, Otajstva i tajne, Makarska, 1986*. Ја сам га за вас приредио у српској верзији.

1. О етичким питањима

говорили смо сваког дана:
Било је то за време док су
се читали подвизи
патријараха и одредбе
Премудрости
Соломонових. Разлог
томе је тај да би сте се,
поучени и образовани
изнесеним, навикли да
ступате путевима предака
и да идете стазама
њиховим, и, такође, да
бисте слушали Божанска
прорштва. То се све деси
зато да, препорођени
крштењем, проводите
живот какав доликује
очишћенима.

2. Време нам сада налаже
да говорим о тајнама и
изложимо сами смисао
сакраментa. Да смо
мислили да вам га морамо
натукати пре крштења,
док још нисте били
уведени, пре би се стекао
утисак да смо га издали а
не изнели. Разумевање
тајни боље се, уосталом,
улива у оне који им се не

надају , него ако им претходи било какво тумачење.

3. Отворите, дакле, уши. Удахните мирис пријатни (2.Кор. 2, 15) вечнога живота, који је у вас уливен посредством тајне. То смо хтели да вам откријемо док смо славили тајну отворења. Рекли смо:"Еффата!" што значи - Отвори се! Свако, наиме, ко жели да приступи благодати мора да упозна о чему ће га питати, (зато) треба да се сећа онога што је дужан да одговори.

4. Ту је тајну славио Христос у Јеванђељу када је, како смо читали, исцелио глувонемог. Међутим, он је додирнуо уста јер је исцељивао немог мушкарца, да звуком уливене речи, с једне стране, отвори његова уста, а с друге, јер

тај додир приличи мушкарцу, али не би доликовао жени.

II

5. После тога ти се отворила Светиња над светињама, ушао си у светињу поновног рођења. Понови о чему си питан, сети се шта си одговорио. Одрекао си се ђавола и дела његових, света са свим сјајем његовим и и свим насладама (његовим). Твоја се реч не чува у гробу, већ у Киги живих (Откр. 17, 8.).

6. У крстионици си видео левита, свештеника и првосвештеника. Не посматрај телесне облике, него благодат службе. Говорио си у присуству ангела да пише: "Усне свештениково знање чувају, и закон се тражи из уста његових, јер је

анђео Господа над војскама (Мал 2,7). Не варамо се и не да се порицати. Ангел је онај који благовести царство Христово и живот вечни. Свештеника не смеш просуђивати по изгледу него по служби. Рамзисли о ономе што ти је предао, цени улогу његову и схвати достојанство његово.

7. Ушао си, према томе, да би да би видео свога противника. Сматрао си да га се мораш одрећи у лице, окренуо си се на исток, јер ко се одрекне ђавола окреће се Христу и гледа га право (у лице).

III

8. Шта си видео? Свакако воду, али не само њу, већ и левите, који ту опслужују првосвештеника, који пита и освећује. У првом

реду те је апостол поучио да не смемо "гледати оно што се види, него оно што се не види, јер је пролазно оно што се види, а невидљиво је вечно" (2.Кор. 4, 1, а на другом месту: "Невидљиво на Богу, од постања света умом се на створењима јасно види; његова вечна сила и божанство по делима се оцењује" (Рим. 1, 20). Зато и сам Господ вели: "Ако мени не верујете, делима верујте" (Јн. 10, 3. Веруј, дакле, да се у крстионици очигледно налази Божанство. Зар да верујеш у дејство, а да не верујеш у присуство? Откуд би потекло деловање ако раније не би претходила и реалност?

9. Помисли пак како је (ова света) тајна древна. Само стварање света је предсказује. Каже се да је на самом почетку, када је

Бог стварао небо и земљу, "Дух лебдео над водама"(Пост. 1, 2). Зар онај који је лебдео над водама, није изнад вода и делао? Али шта рекох? био је на делу. Израз "лебдео је" односи се на присутност: Али није ли делао онај који је лебдео? Осведочи се да је делао при стварању света, јер ти Пророк каже:"Речју Господњом небеса су саздана, и Дахом уста њихових сва војска њихова" (Пс. 38, 6). И једно и друго потврђује сведочанство пророчанско: и да је лебдео и да је делао. Да је лебдео, каже Мојсије (Пост. 1, 2), а да је делао јамчи Давид (Пс. 32, 6).

10. Ево ново сведочанство: свако тело беше се искварило због сопствених греха; Бог вели:"Неће остати дух мој међу људима јер су тело"

(Пост. 6, 3). Тиме показује да се духовна благодат одбија телесном нечистоћом и прљавштином тежег греха. Стога Бог, желећи да обнови оно што је створио, пустио је био потоп и наредио праведном Ноју да уђе у барку (Пост. 7). Када је потоп опао, Ноје је најпре пустио гаврана који се није вратио. Онда је пустио голубицу која се - како читамо - вратила са маслиновом гранчицом (8, 1-11). Видиш воду, видиш дрво, примећујеш голубицу, а сумњаш у светињу?!

11. Вода је елемент у који се потапа тело да би се опрао сваки грех, ту се злодело свако сахрањује. Дрво представља крст на који би прикован Господ Исус кад је страдао за нас. Дух Свети је - како си научио у Новом Завету

(Лк. 1, 9) - сишао у облику голуба. Он ти удахњује мир душевни и спокојство духа. Гавран је слика греха што излази и не враћа се ако се у теби одржи праведникова будност и лик.

12. Постоји и треће сведочанство, којим те поучава Апостол који говори: "Сви оци наши бише под облаком и сви прођоше море. И сви се код Мојсија крстише у облаку и мору" (1Кор. 10, 1-2). Уосталом и сам Мојсије каже у Славословљу: "Послао си дах свој и море их је прекрило" (Изл. 15, 10). Примећујеш ли већ да је у оном јеврејском прелазу, кад је Египћанин пострадао а јеврејин умакао, прасликовао се образ крштења. Јер шта друго учимо сваког дана од ове тајне, ако не да се грех утапа и заблуда

потире, а побожност и невиност неоштећене пролазе?

13. Чујеш да су оци наши били под облаком . Облак беше добар, расхлађивао је ватру телесних страсти . Добар беше облак: осењује оне које посети Дух Свети. Сишао је уосталом и на Дјеву Марију. Сила Свевишњег осенила је када је родила Искупителја рода људског (Лк. 1,35). И оно чудо је Мојсије учинио у смислу праслике. Ако је, дакле, Дух тада био само као икона, зар није сада присутан заиста? Писмо ти каже:"Закон је дат од Мојсија, а благодат и истина нестале кроз Исуса Христа." (Јн. 1, 17).

14. Горак извор беше Мером. Мојсије је спустио дрво у њега, па је вода постала слатка (Исл.

15, 23-25). Вода без проповеди крста Господњег није ни од какве користи за будуће спасење. Али пошто је освешта тајна спасоноснога крста, спремна је да буде средство купања духовног и пића спасоносног. Као што је, Мојсије, тј. пророк, спустио дрво у онај извор, свештеник у овај зденац уноси благовест о крсту Господњем. Тако вода постаје погодна за благодат.

15. Стога, дакле не веруј искључиво телесним очима. Још се боље види оно што се не види, јер је једно пролазно, а друго је вечно. Боље се запажа оно што се не обухвата очима, али се (зато) види духом и умом.

16. Нека те, даље, поучи оно што је прочитано из

књиге о царевима (2.Цар. 5, 1-14). Неман је био Сиријац а боловао је од губе. Нико га није могао очистити. Тада (му) рече девојка -једна од богиња - да постоји пророк у Израилју који га може очистити од заразе, од губе. Неман пак, узевши злата и сребра, отиде цару Израилском. Кад он сазна разлог Немановог доласка поцепа одећу своју, говорећи да он заправо искушава, јер тражи од њега оно што није у моћи царевој. Али Јелисеј јави цару да му пошаље Сиријца, да би тако сазнао да постоји Бог у Израилју. И када је Неман дошао, он му нареди да се седам пута зарони у реку Јордан.

17. Тада Сиријац стаде у себи мислити да реке његове земље имају боље воде. У њима се често купао и никад се није

очистио од губе.
Збунивши се тиме није хтео да послуша заповест пророкову, али на подстицај и наговарања слугу приста и зарони. Сместа се очисти и схвати да не бива од вода ако се неко очисти, него од благодати.

18. Сада разуми ко је она девојка међу робовима. Она је мала заједница паганских народа, тј. Црква Господња (Дела. 20. 28.) коју је раније, док још не имађаше слободу благодати, притискало робовање греху. По њеном савету је онај незнабожачки народ чуо пророчку реч, у коју је предходно дуго сумњао. Када је, пак, накнадно, поверовао да треба да слуша, очистио се од сваке заразне болести. И Неман се двоумио пре него што се излечио. Ти си већ исцељен, зато не

смаш сумњати.

IV

19. Зато ти је речено да не верујеш само у оно што се види, да можда и ти не би казао: је ли то она силна тајна коју око не виде, и ухо не чу, нити дође у срце човечије (1Кор. 2, 9)? Видим воде које гледах свакодневно. Зар да ме очисте те воде у које сам често силазио а никада се очистио нисам? Схвати одатле да вода не очишћава уколико нема Духа.

20. Зато си читао да су у крштењу "три сведока једно - вода, крв и Дух" (1Јн. 5, . Ако, наиме, једно од наведеног одузмеш, не постоји тајна крштења. Шта је вода без Крста Христова него обичан елемент без светотајинског дејства? Али исто тако, заузврат,

без воде нема тајне поновног рођења (Тит. 3, 5), јер "Ако се неко не роди од воде и Духа, не може ући у Царство Божије" (Јн. 3, 5). И катихумен верује у крст Господа Исуса; и он се њиме знамењује, али ако се не крсти у име Оца, Сина и Духа Светога (Мт. 28, 19), не може добити опроштај грехова, нити примити дар духовне благодати.

21. Онај Сиријац је, дакле, седам пута заронио у закону, а ти си крштен у име Тројице. Сети се шта си учинио: исповедио си Оца, исповедио си Сина, исповедио си Духа. Сачувај редослед стварности . У тој вери умро си за свет, а васкрсао за Бога. Као да си сахрањен у оном светском елементу (води)! Мртав за грех, васкрсао си за живот вечни. Веруј,

према томе, да воде нису празне.

22. Због тога ти је казано: "Анђео Господњи повремено силазише и узбуркаваше воду; и који би први ушао пошто се вода узбурка, оздравио би, ма од какве болести да је боловао" (Јн. 5, 4) Та се бања налазила у Јерусалиму, и у њој је годишње оздрављао један болесник. Међутим нико није оздрављао пре него што би сишао ангел. Ангел је, дакле, силазио и вода би се узбуркала у знак да је Ангел сишао. Вода се узбурковавала због неверних. Њима је знак (потребан), а за тебе вера. Њима је силазио ангел, а теби Дух Свети. Ради њих се покретало створење, а за тебе је на делу Христос, сам Господ створења.

23. У оно време

оздрављаше један, а сада оздрављају сви, или само један: народ хришћански. У неким је, наиме, и вода лаж (Јер. 15, 1.

Неверничко крштење не исцељује, (оно) не чисти него благи. Јеврејин пере врчеве и чаше (Мк. 7, 4-). Као да неразумно може примити грех, односно благодат?! Ти крсти тај свој чулни пехар да би у њему блистала добра дела твоја, и и сијао блесак благодатности твоје. Према томе, и она бања је слика (с циљем) да би веровао да и у бању силази Божанска сила.

24. Онај узети очекивао је човека (Јн. 5, 7). Ког човека ако не Господа Исуса рођеног од Дјеве? Његовим доласком сенка (Стари Завет) више не исцељује појединце, него истина (Нови Завет) све. Он је, дакле, онај кога чекају да дође. О њему

Бог Отац каза Јовану Крститељу: "Онај на кога видиш да силази Дух са неба и да остаје на њему" (Јн. 1, 32). Зашто је ту Дух сишао као голуб? Зато да видиш и сазнаш да је онај голуб кога праведни Ноје пусти из барке био праслика овог голуба, те увидиш слику тајне.

25. Можда ћеш рећи : будући да је онај пуштени голуб био прави , а овде је сишао лик голубице, како велимо да је овде била праслика, а овде истина , кад у грчком пише да је Дух сишао у (об)лику голуба (Лк. 3,22) ? Али шта је толико истинито као божанско, које вечно остаје? А створење не може бити истина него слика која лако нестаје и која се мења. Уз, то , безазленост оних који се крсте не сме бити умишљена него

права. За то и Господ каже: "Будите лукави као змије и безазлени као голубови (Мат. 10,16)". С правом је, дакле, сишао као голуб да би нас упозорио да мораљмо имати голубију безазленост. И с обзиром на Христа, читамо да се слика мора узети за истину, јер пише: "Изгледом се нађе као човек" (Фил. 2,7). Исто тако и о Богу Оцу читамо: "Лице његово нисте видели" (Јн. 5,37).

V

26. Да ли још постоји разлог да мораш сумњати? Отац ти очигледно говори у Јеванђељу; каже: "Ово је син мој љубљени" (Мт. 3,17). Казује и Син на коме се видео Дух Свети као голуб, а изјављује и Давид: "Глас је Господњи поврх вода, Бог славе

грми, Господ је над водом великом" (Пс. 28,3).

Писмо ти сведочи да је на Гедеонову молитву огањ пао с неба (Суд. 6, 21) и да је на Илијину просидбу послан огањ да освешта жртву (1Цар. 18,3).

27. Не гледај на личну достојност већ свештеничку службу. Ако се обазиреш на заслуге, како посматраш Илију? Гледај на Петрове или Павлове заслуге! Они су ту тајну примили од Господа и нама предали. Старима је слан видљиви огањ да би веровали. Ми верујемо. Зато је за нас на делу невидљива ватра. За њих је то била слика која је за наше упозорење дата. Веруј, дакле, да је Господ Исус, који је призван молитвама свештеника, ту присутан. Он каза:"Где су двојица или тројица и ја сам онде" (Мт. 18, 20). Колико је

више достојно да се
оприсутни тамо где је
Црква и где су свете
тајне!

28. Ти си се, дакле,
спустио. Сети се шта си
одговорио - да верујеш у
Оца, да верујеш у Сина и
да верујеш у Духа Светог.
Ту не стоји: верујем у
највећег, мањег и
најмањег. Обавезан си да
том истом гаранцијом
своје речи верујеш у Сина
као што верујеш у Оца, и
да исто верујеш у Духа
као што верујеш у Сина.
Само је разлика у томе
што мораш веровати, како
признајеш, једино у крст
Господа Исуса.

29. Након тога попео си се
до свештеника. Гледај
шта је даље било; зар не
оно што каже Давид: "Као
уље на глави, које силази
низ браду, браду
Аронову" (Пс. 132, 2)?
Реч је о уљу о коме

Соломон вели: "Име ти је уље различено, зато те љубе девојке" (Песма. 1, 3). Колико обновљених душа те заволе данас, Господе Исусе, говори: "Повуци нас за собом, трчаћемо за мирисом хаљина твојих" (Песма. 1, 3) да бисмо удахнули дах васкрсења.

30. Схвати зашто се то дешава. Зато што "мудрац има очи у глави" (Проп. 2, 14), зато тече низ браду - тј. на понос младости - и то Аронову браду, да би постао род изабрани, <царско> свештенство и народ драгоцени (1Пт. 2, 9). Сви смо, наиме, помазани духовном благодаћу за Царство Божије и свештенство <његово>.

31. Изашао си из извора. Сети се јеванђељског читања: Господ наш Исус, по Јеванђељу, опрао је

ноге својим ученицима (Јн. 13, 1-20). Када је пришао Симону Петру, Петар рече: "Никада ми нећеш опрати ноге!" Није <у томе> видео тајну и зато је одбио служење. Веровао је да је велико смирење слугино ако одбије господарову услугу. Господ му је одговорио: "Ако ти не оперем ноге, немаш удела самном." Петар, чувши то, рече: "Господе, не само ноге него руке и главу." Господ одговори <на то>: "Ко је опран, треба само ноге да опере, јер је чист."

32. Петар беше чист, а ипак је морао да опере стопала. Имао је, наиме, због наследности, грех првог човека, кога је змија преварила и увела у заблуду (Пост. 3, 1-15). Перу му се стопала да би му се потрли наслеђени греси. Наши, наиме,

властити греси се
отпуштају после крштења.

33. Истовремено схвати да се сама тајна смирења састоји у служењу. Исус вели: "Ако сам ја, Господ и Учитељ, вама ноге опрао, колико пре и ви једни другима треба међусобно ноге да перете" (Јн. 13, 14)? Будући да нас је сам Творац спасења откупио због послушности (Филип. 2, , колико више треба да ми - слуге његове - извршавамо службу смирења и послушања.

34. После тога си примио беле хаљине као знак да си скинуо одећу греха и обукао чисти вео невиности, о коме Пророк говори: "Окропи ме исопом и очистићу се, опери ме и бићу белји од снега" (Пс. 50, 9). Онај, наиме, који се крсти

постаје чист и по Закону и по Јеванђељу: по Закону јер је Мојсије гранчицом исопа шкропио <људе> крвљу јагњетовом (Изл. 12, 22), а по Јеванђељу јер је Христова одећа била бела као снег, у време кад је открио славу свог васкрсења (Мт. 17, 2). Бељи је од снега онај коме је грех опроштен. Зато Господ преко Исаије говори: "Ако греси ваши буду као скерлет, убелећу их као снег" (Ис. 1, 1).

35. Црква поседује ту одећу, примила је из "бање поновног рођења" (Тит. 3, 5). Зато вели у Песми: "Црна сам и лепа, кћери Јерусалимска" (1, 4). Црна је због слабости наше природе, а лепа због благодати. Црна је јер је од грешника, а лепа због тајне вере. Јерусалимске кћери, гледајући ту одећу, задивљено говоре: "Ко је та што улази сва у

белом"(Песма, 8, 5)? Била је црна, откуд наједном да је у белом?

36. И ангели су сумњали кад је Христос васкрсао. И небеске силе биле су у недоумици гледајући како се тело узноси на небо. Питали су:"Ко је тај Цар славе"(Пс. 23, ? Једни рекоше:"Врата! узвисите врхове своје, дигните се врата вечна! Иде Цар славе"(Пс. 23, 23, 7). Други су се питали:"Ко је тај Цар славе" (? И у <књизи> Исаијиној имаш да су силе небеске сумњајући казале:"Ко је тај што излази из Едома, из Восора, у црвеним хаљинама, лепо одевен"(63, 1)?

37. Христос пак види своју цркву у белим хаљинама - за њу је, како пише у књизи пророка Захарије, сам узео одећу нечисту (3, 3) - или душу

чисту и окупану у бањи поновног рођења (Тит. 3, 5), и говори: "Лепа ти си, драга моја, лепа ти си; очи су ти као у голунице" (Песма, 4, 1) у лику у коме је Дух Свети сишао са неба (Лк. 3, 22). Очи су ти лепе, јер се спустио Цар голуб, како горе рекосмо.

38. Нешто ниже пише: "Зуби су ти као стадо коза које изађе са прања, које се све близне, а ниједне нема јалове. Усне су ти као конац скерлетни" (Песма, 4, 2-3). Наведена похвала није мала. Најпре, упшоређење са козама је љупко. Знамо, наиме, да козе пасу по врлетима без да погину и сасвим сигурно траже пашу на висовима. Када се стрижу, лишавају се сувишног. Са стадом коза се упоређује Црква, јер у себи има многе врлинске душе, које посредством

бање одлажу сувишно - грех. Оне Христу показују светотајинску веру и облагодаћену врлину, и говоре о крсту Господа Исуса.

39. У тим душама Црква је лепа. Стога јој говори Бог Логос:"Сва си лепа, драга моја, и прекорачила си ме у теби", јер је кривица потопљена. "Ти долазиш са Ливана, невесто, са Ливана долазиш. Прећи ћеш и поћи од почетка вере" (Песма, 4, . Одричући се света, препешачила је век и дошла до Христа. И, опет, вели јој Бог Логос:"Како си постала лепа и љупка, о љубави у милинама! Струк ти је као палма, и дојке као гриздови"(7, 6-7).

40. Црква му одговара:"О да би ми брат био, да би сисао млеко из прсију мајке моје! нашавши те на

пољу пољубила бих те, и не би ме презрео. Повела бих те и довела у кућу матере моје, у ложницу оне која ме заче, а ти би ме учио" (Песма, 8, 1-2). Видиш ли како - раздрагана даром благодати - чезне да допре до скривених тајни и да сва чула своја Христу посвети? Још тражи, још буди љубав и моли се да се она пробуди у Јерусалимским кћерима ради ње - то јест у верним душама - јер жели да се преко њих младожења побуди на још пламенију љубав према њој.

41. Зато Господ Исус - и сам привучен жалом толике љубави и лепотом украса и благодати, јер у опранима не заударују никакви греси - говори Црква: "Стави ме као печат у срце своје, као жиг на руку своју" (Песма, 8, 6). То значи: лепа си,

драга моја, лепа си, ништа ти не недостаје. Стави ме као печат у срце своје да би вера твоја светотајинством пуним сијала; дела твоја нека блистају и изнад свега цени слику Божију јер си по обличју његову створена (Пост. 1, 16-21). Нека љубав твоју, коју ни воде многе угасити не могу, нити реке потопити (Песма, 8, 7), не умањи прогонство никакво.

42. Зато мисли на то да си примио духовни печат - "Духа му мудрости и разума, Духа савета и моћи, Духа сазнања и побожности, Духа страха светог" (Ис. 11, 2-3). Чувај оно што си примио. Запечатио те је Бог Отац, утврдио те је Господ Хритос и у твоје срце ставио залог - Дух. То те учи читање из Апостола (2 Кор. 1, 21-22).

43. Народ, очишћен и
обогаћен тим
обележењима, жури се
према олтару Христовом
и говори: "Приступићу
олтару Божијем, Богу који
развеселава младост
моју" (Пс. 42, 4),
свукавши, наиме, одећу
старе заблуде и младошћу
обновљеном као у орла
(Пс. 102, 5) хита да
приступи оној небеској
гозби. Када приђе и види
да је спремљен пресвети
жртвеник, узвикујући
вели: "Припремио си
трпезу пред лицем
мојим". Тај народ
проговара кад Давид
говори: "Господ ме напаса
и ничег ме неће лишити.
На месту зеленила
настаниће ме, на тихој
води напаја ме". И нешто
ниже: "Ако пођем и
посред сени смртне не
бојим се зла јер си ти са
мном; штап твој и палица
твоја, они ме теше.
Поставио си преда мном

трпезу на видику
непријатељима мојим;
главу моју уљем си
намазао и како је дивна
чаша којом ме појиш"
(Пс. 22, 1-5)!

44. Размотримо сада још нешто да не би неко, гледајући невидљиво - јер не видимо оно што је невидљиво нити се може опазити људским очима - можда рекао: Бог је Јеврејима као кишу дао ману и препелице, а шта је припремио својој љубљеној Цркви? - оно о чему је казано: "Оно што око не виде, и ухо не чу, нити дође на срце људско, то је Бог припремио онима који га љубе" (1. Кор. 2, 9). Да неко не би то рекао, настојмо да се највећом пажљивошћу покажемо да су тајне Црквене древније од синагогалних и вредније од мане.

45. Читање које се узима из Постања учи да су древније: синагога је настала на основу Мојсијевог закона, али је Аврам заиста много древнији. Када је победио непријатеље и ослободио свог нећака, па се радовао победи, у сусрет му изађе Мелхиседек и принео му је оно што Аврам прими с поштовањем (Пост. 14, 14-1). Није Аврам принео <жртву> него Мелхиседек, а за њега се каже да је "без оца и мајке, нити му дани имају почетка нити <му живот> има свршетка, па је сличан сину Божијем". За њега истиче Павле у Јеврејима да "остаје свештеником заувек". У латинском преводу Мелхиседек значи "цар правде и цар мира" (Јевр. 7, 2-3).

46. Зар не погађаш ко је

тај <цар> ? Може ли човек бити цар правде, када је једва само праведан? Је ли способан да буде цар мира када једва може бити мирољубив? По божанству је без мајке, јер је једне природе са Оцем, рођен од Бога Оца. Без Оца је по оваплоћењу, јер је рођен од Дјеве <само>. Нема почетка ни краја, јер је он лично почетак и крај, први и последњи (Откр. 1, 17). Према томе, тајна коју си примио није људски већ Божији дар. Донео га је онај који је благословио Аврама, оца вере - онога чијим делима и блажености се дивиш.

47. Доказали смо да су тајне Цркве старије. Сада увиди да су и узвишеније. Чудесно је, свакако, то што је Бог да оцима ману као кишу, и што су се Јевреји свакодневно хранили небеском

храном. Зато је и речено: "Човек је јео анђелску храну" (Пс. 77, 25). Али ипак сви који једоше онај хлеб помреше у пустињи (Јн. 6, 49-59), а јело које ти примаш, тај хлеб живи који силази са неба даје тело <бит> за живот вечни. Онај ко га буде јео неће никад умрети (Јн. 6, 50), јер је тело Христово.

48. Погледај сада да ли је узвишенији анђелски хлеб или тело Христово, које је заиста тело живота. Она мана би са неба, а тело столује "изнад неба" (Пс. 112, 4). Мана припада небу, тело Господару небеса. Мана подлегаше распадању ако се чувала за идући дан. Тело је недоступно икаквој трулеживости. Зато, онај ко га са вером узима не може осетити труљење. Јеврејима је вода текла из стене (Изд. 17, 6), - теби

крв из Христа. Јевреје вода привремено напаја, а тебе вода пере заувек. Јеврејин пије и жедни, а када се ти напијеш, не можеш ожеднети. Оно беше сенка, ово истина.

49. Ако се дивиш ономе што је сенка, колко је оно чијој се сенки дивиш! Чуј да је сенка оно што се десило са оцима:

Каже:"Пили су из стене која је следила. Стана је био Христос. Међутим, многи од њих нису се свиђали Богу, и били су, наиме, уништени у пустињи, а то се у слици догодило ради нас" (1. Кор. 10, 4. 6). Схватио си да су <тајне наше> узвишеније. Светло је, наиме, узвишеније од сенке. Истина од слике, тело Творчево од мане небеске.

50. Можда ћеш рећи: Ја видим друго, како ми

можеш тврдити да
примам тело Христово?
Остаје нам <дакле> још
да то докажемо. Примери
су, ваистину, многи и
велики којима се доказује
да се пред нама не налази
<нешто> што је створила
природа, већ нешто што је
освештао благослов, те да
је већа моћ благослова,
него природе, јер
благослов мења и саму
природу.

51. Мојсије држаше штап,
<па> га баци и он постаде
змија. Опет дохвати реп
змјин и змија се
преобрати у штап (Изл. 4,
3-4). Видиш, дакле, да је
пророкова благодат два
пута променила природу -
змије и штапа. Реке
Египатске су текле као
чисте воде, али одједном
поче из извора да тече
крв. У рекама више не би
пића. Опет на пророкову
молитву преста крв у
рекама, а врати се

природа воде (Изл. 7, 17-71). Народ јеврејски би окружен са свих страна, овде опкољен од Египћана, онде затворен морем. Мојсије подиже штап, вода се раздвоји и згусну у неку врсту зида, те се посред таласа указа пешачка стаза (Изл. 14, 21-22). Јордан се окренуо назад и противприродно вратио на врело свог извора (Ис. Нав. 3, 16). Зар није очигледно да се мењала природа таласа и речног тока? Отачки народ беше жедан; Мојсије додирну стену и вода потече из камена (Ис. Нав. 17, 1-7). Зар благодат није деловала против природе, да стена истече воду коју по природи није имала? Мером је био веома горак извор. Народ, иако жедан, није могао да пије. Мојсије је спустио дрво у воду, па је вода одбацила своју горчину, коју је

уливена благодат сместа ублажила (Ис. Нав. 15, 22-25). У време пророка Јелисеја једном од синова пророчких откиде се сечиво секире и одмах потону у воду. Онај што је изгубио сечиво замоли Јелисеја који спусти дрво у воду и жезло исплива (2. Цар. 6, 5-6). Видимо да се то догодило против природе, јер је жезло као врста теже од воде.

52. Видели смо, према томе, да је благодат дејством јача од природе. При томе, наводили смо благодат пророчког благослова, али ако је људски благослов био тако снажан да је мењао природу, шта онда рећи о самом божанском освећивању, када су на делу личне речи Господа и Спаса? Свету тајну, наиме, коју примаш, ствара реч Христова. Ако је Илијина реч била тако

снажна да спусти огањ (1. Цар. 18, 3, зар Христова реч неће бити у стању да измени врсту елемента? Читао си о делима целог <стварања> света:"Он рече и настадоше, заповеди и саздаше се"(Пс. 32, 9). Христова реч могла је, дакле, из ничега створити оно чега пре није било. Зар да стварности које постоје не може променити у оно што нису биле? Веће је, наиме, бићима створити нове природе него их мењати.

53. Али зашто уопште и посезати за доказима? Послужимо се Христовим примером, истинитост тајне поткрепимо тајном оваплоћења. Зар је ток природе претходио када се Господ Исус родио од Марије? Ако тражимо обичан след, жена редовно рађа пошто се сједини са мужем. Види

се, према томе, да Дјева рађа мимо природног закона. И ово је тело које творимо из Дјеве. Зашто овде, у телу Христовом тражиш природни поредак, када је сам Господ Исус родио се од Дјеве мимо природе? Распето и закопано тело је право тело. Према томе, ово је заиста свештена тајна тога тела.

54. Сам Господ Исус каже "Ово је тело моје" (Мт. 26, 26). Пре освећивања небеским речима реч је о другој врсти, а након освећења означава се телом. Сам он говори о својој крви. Пре освећивања назива се друкчије, а после освећивања назива се крвљу. И ти кажеш: Амин! Што значи: Заиста! Оно што уста изговарају нека дух унутрашње изповеда, оно што речју одзвања, нека срце осећа.

55. Христос, дакле, Цркву своју храни тим тајнама. Њима се и суштина душе јача. Христос, јој видећи њен стални напредаку благодати, с правом говори: "Како ли су, сестро моја невесто груди твоје дивне постале! Лепше су од вина и мирис твојих хаљина изнад је свих мириса. Са усана твојих тече мед, невесто, под језиком ти је мед и млеко и мирис је хаљина твојих као мирис ливански. Ти си врт затворен, сестро моја невесто, извор затворен, студенац запечаћен" (Песма. 4, 10-12). Тиме назначује да тајна у теби мора остати запечаћена како је не био опоганила дела злог живљења, и прељуба чистоће, а такође, да се не објави ономе коме не доликује. Тако је брбљива говораница неће

проширити међу невернике. Према томе, стражарење вере твоје мора бити добро, да би се очувало у потпуности нетакнутост живота и ћутања.

56. Зато Црква чува узвишеност небеских тајни, отклања од себе јаке вихорне олује, призива красоту благодати која подмлађује. Зна да се њен врт не може не свиђати Христу. Стога зове женика речима: "Дуни севере и дођи јуже, и дуни у врту мом да се рашире мириси његови. Нека сиђе драги мој у врт свој, и једе красно воће своје" (Песма. 4, 16). Црква, наиме, поседује добра и плодоносна стабла, која своје корење зарише у ток светог извора, те из клице родише добрим плодовима нове плодности. Више их не

сече "секира пророчка" (Мт. 3, 10); сада се шире јеванђелском плодношћу (Лк. 13, 6).

57. Господ, обрадован њиховом плодношћу, одговара: "Дођох у врт свој, сестро моја невесто, берем смирну своју и мирисе своје, једем сат свој и мед свој, пијем вино своје и млеко своје" (Песма. 5, 1). Пошто си верник, схвати зашто сам говорио о храни и пићу; нема, наиме, сумње да Он у нама једе и пије, као што си читао да је у нама у затвору (Мт. 25, 35-36).

58. Зато и Црква, видећи толику благодат, подстиче синове своје и ближње да приступе тајни: "Једите", вели, "и пијте пријатељи моји, напијте се браћо моја" (Песма. 5, 1). Шта једемо и шта пијемо назначио је Дух Свети преко Пророка,

рекавши: "Пробајте и видите да је благ Господ. Блажен човек који се узда у њега" (Пс. 33, 9). У тој тајни је Христос, јер је она тело Христово. Према томе, храна није телесна него духовна. Зато и Апостол говори о њеној праслици: "Оци наши јели су духовну храну и пили духовно пиће" (1. Кор. 10, 3). Божије тело је духовно, наиме, Христово тело је тело Божијег духа. Христос је дух; тако читамо: "Пред лицем нашим је Господ Христос - дух" (Плач. 4, 20). Имамо и у посланици Петровој: "Христос је трпео за вас" (1. Пт. 2, 21). Та храна, на крају, јача наша срца. То пиће, како напомену Пророк - "весели срце човечије" (Пс. 103, 15).

59. Пошто, дакле, све добисмо, знамо да смо наново рођени. Не

питајмо: на који начин се поново родисмо? Зар смо поново ушли у утробу матере своје и још једном се родили (Јн. 3, 4)? Сличан догађај није ми познат у свету! Али где је узвишеност благодати, ту није потребан природни поредак. Уосталом, рођење не долази увек по природном закону. Ми исповедамо да је Господ Христос рођен од Дјеве, и тиме поричемо природни поредак. Марија, наиме, није затруднела од мужа, него је зачала од Духа Светога. Матеј каже: "Гле, заче од Духа Светога" (1, 1! Дух Свети је, према томе, сишао на Девојку и остварио зачеће и извршио улогу постања. Зато се, заиста, не сме сумњати да Дух силази у зденац и на оне који се крштавају, те врши реалност новог рођења.

